

1 Innehåll

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	4
2. Översikt av strategisammanhanget	4
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	7
2.3 Synergier med andra svenska strategier	8
3. Resultatredovisning	8
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå	8
3.2 Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet	11
3.2.1. Mål 1.1: Förbättrade förutsättningar för individer och det civila samhället att delta i och påverka politiska processer samt stärkt respekt för de mänskliga rättigheterna	11
3.2.2. Mål 1.2: Stärkta, demokratiska, offentliga institutioner, inklusive minskad korruption, samt ökade möjligheter till ansvarsutkrävande	13
3.2.3. Mål 1.3: Ökad jämställdhet, inklusive bättre tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	14
3.3 Stödområde 2: Miljö och klimat	15
3.3.1. Mål 2.1: Förbättrade möjligheter till hållbar försörjning och hållbart nyttjande av naturresurser	15
3.3.2. Mål 2.2: Utvecklad kapacitet hos myndigheter och civila samhället att bidra till förbättrad miljö samt till ökad motståndskraft mot klimatförändringar	17
3.4 Stödområde 3: Inkluderande ekonomisk utveckling	18
3.4.1. Mål 3.1: Förbättrade förutsättningar för små- och medelstora företag att bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, särskilt för kvinnor och unga	18
4. Implikationer	19

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Strategirapportens syfte är att rapportera Sidas strategigenomförande till regeringen. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som Sida vill lyfta till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna rapport använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Denna rapport använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² D.v.s. från strategins början fram till 15/3 2022.

Trafikljusbedömningar

Trafikljusen är ett signalsystem som sammanfattar och motiverar Sidas nulägesbedömning av strategigenomförandet. Olika aspekter av strategigenomförandet bedöms i strategirapporten för att ge en bild av trender i utvecklingen och relevansen av verksamheten. Bedömningen består av ett färgsatt trafikljus samt en motivering.

Trafikljus för utvecklingstrend

Grön: Utvecklingen går framåt	Gul: Utvecklingen har ingen tydlig riktning	Röd: Utvecklingen går bakåt
I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten framåt.	I förhållande till strategimål/strategi har utvecklingen i kontexten ingen tydlig riktning.	I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten bakåt.

Strategin och dess strategimål anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för utvecklingstrend används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender i de kontexter och tematiska områden där Sida är aktiv.

Sidas insatser och aktiviteter kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men trender handlar om större, komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Effekten av Sidas arbete bedöms alltså inte i detta trafikljus.

Trafikljus för portföljens relevans

Grön: Portföljen är relevant	Gul: Portföljen är delvis relevant	Röd: Portföljen är inte relevant
Portföljen svarar upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt uppnår resultat enligt insatsernas mål.	Portföljen svarar delvis upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt uppnår resultat för en större del av insatsernas mål.	Portföljen svarar inte upp mot behoven i kontexten, strategins mål och/eller uppnår inte resultat enligt insatsernas mål.

Sida utvecklar och anpassar löpande strategiportföljerna för att upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj. Sida anpassar portföljen genom att förhålla sig till utvecklingsutmaningar i respektive kontext, aktuell styrning samt genom att säkerställa att insatser och aktiviteter bidrar eller förväntas bidra till resultat. Trafikljusbedömningen beaktar och utgår från dessa tre aspekter.

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

Strategimål 1.1: Förbättrade förutsättningar för individer och det civila samhället att delta i och påverka politiska processer samt stärkt respekt för de mänskliga rättigheterna

Strategimål 1.2: Stärkta, demokratiska, offentliga institutioner, inklusive minskad korruption, samt ökade möjligheter till ansvarsutkrävande

Strategimål 1.3: Ökad jämställdhet, inklusive bättre tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Utveckling

Relevans

Stödområde 2: Miljö och klimat

Strategimål 2.1: Förbättrade möjligheter till hållbar försörjning och hållbart nyttjande av naturresurser

Strategimål 2.2: Utvecklad kapacitet hos myndigheter och civila samhället att bidra till förbättrad miljö samt till ökad motståndskraft mot klimatförändringar

Stödområde 3: Inkluderande ekonomisk utveckling

Strategimål 3.1: Förbättrade förutsättningar för små- och medelstora företag att bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, särskilt för kvinnor och unga

2. Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:
1 460 MSEK

Utbetalat belopp hittills:
473,4 MSEK

Antal insatser 2021
19

Portföljen för stödområde ett (demokrati/mänskliga rättigheter/rättsstatens principer/jämställdhet) består av 13 insatser och omkring 55 procent av medlen. Stödområde två (miljö/klimat) består av 3 insatser och omkring 25 procent av medlen medan stödområde tre (inkluderande ekonomisk utveckling) består av 3 insatser och 20 procent av medlen³.

Sida bedömer fördelningen mellan stödområdena som rimlig då resultat inom stödområde 1 har en direkt inverkan på möjligheter att uppnå resultat under övriga stödområden. Detta reflekteras i

³ Insatserna är här fördelade efter sitt huvudsakliga stödområde. Till skillnad från tabell 2. Stödområde, sidan 9, där en del av insatserna kopplas till flera stödområden.

antalet insatser och medelvolym under respektive stödområden. Samtidigt ser vi en möjlighet att komplettera insatserna under stödområde 2 och 3 med någon ytterligare insats.

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Den israeliska ockupationen utgör fortsatt det största hindret för utvecklingen i Palestina, och därmed en stor utmaning för genomförandet av utvecklingssamarbetet. Inga konkreta framsteg har nåtts i fredsprocessen och mot realiserandet av en tvåstatslösning. Den palestinska myndigheten (PA) har varierande och ofta begränsad makt, befogenheter och möjligheter att påverka utvecklingen. Det förhindrar inte att det finns viktiga områden där PA har både ansvar och utrymme att vidta åtgärder. Den inompalestinska splittringen fortsätter att vara ett hinder för den politiska och ekonomiska utvecklingen i Palestina. Den fortsatta israeliska blockaden av Gaza förvärrar situationen som slår hårt mot kvinnor och barn som följd. Covid-19 har och kommer fortsatt att påverka utvecklingen i Palestina, där Palestina främst sätter sin tilltro till Covax-alliansen och annat externt stöd. PA har med stöd av FN tagit fram en nationell utrullningsplan där sjukvårdspersonal är i första kategorin av prioriterade målgrupper för vaccinering.

Sedan beslut fattades om *Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Palestina 2020–2024* ("strategin") den 26 juni 2020 har ett antal förändringar skett med bäring på strategikontexten.

Det senaste kriget i Gaza pågick under 11 dagar i maj 2021 lämnade 254 personer döda⁴ varav 66 barn och 2,200 skadade, och bidrog till förvärrat trauma hos en ung befolkning som upplevt flera krig. Dessutom ledde kriget till stor förstörelse av infrastruktur och de finansiella, sociala och produktiva sektorerna, där världsbanken uppskattar den ekonomiska förlusten till 190 MUSD. Behoven för återuppbyggnad under de följande 24 månaderna bedöms till 485 MUSD.⁵

De olika ansvarsbärarna, Israel, PA och de-facto myndigheten i Gaza bidrar alla till ett krympande utrymme för civilsamhället i Palestina. I oktober beslutade Israel om att terroriststämpla sex palestinska väletablerade MR-organisationer utan att någon evidens för att stödja detta beslut har presenterats. Därmed är det enligt israelisk lag förbjudet att finansiera, stödja eller samarbeta med dessa organisationer och de löper en ökad risk för att få tillgångar frysta eller beslagtagna, kontoren genomsökta och personal arresterad. Det finns vidare en risk att affärsförbindelser med banker försvåras och att givare kan komma att avsluta samarbeten. Det är ännu oklart vad de långsiktiga konsekvenserna av detta beslut blir. Under 2021 uppdagades det också att personer på samma organisationer (de sex som terroriststämplats) hade fått sina telefoner hackade av det israeliska övervakningsprogrammet Pegasus.

Efter bearbetande av information och juridisk analys har under året flera ansedda MR-organisationer, bland annat B'Tselem och Human Rights Watch, samt i början av 2022 Amnesty International, dragit slutsatsen att det system som upprätthålls av Israel går att likställa med definitionen av apartheid under folkrätten.

PA fortsätter att utsätta journalister och MR-försvarare för hot och arresteringar, vilket ökade i samband med att valen sköts upp och att lagen för civilsamhällesaktörer ändrades. I juni 2021 dödades en MR-försvarare i förvar och i protesterna som följde på detta intensifierades

⁴ Al Haq semi-annual field report on Human Rights violations 2021, 25 August 2021: [Al-Haq Semi-annual Field Report on Human Rights Violations, 2021 \(alhaq.org\)](https://al-haq.org/reports/semi-annual-field-report-on-human-rights-violations-2021/)

⁵ Världsbanken, FN och EU, gemensamt pressmeddelande från 6 juli 2021: The Rebuilding of Gaza Amid Dire Conditions: Damage, Losses, and Needs

arresteringarna och attackerna på de som protesterade.⁶ Politiska beslut av vikt fattas genom presidentdekret och domstolarnas oberoende har fortsatt att undermineras och korruptionen är ett stort hinder. Även de-facto myndigheterna i Gaza utsätter civilsamhällesaktörer och MR-försvare för hot, trakasserier och arresteringar. I februari 2021 bekräftade den Internationella brottsmålsdomstolen att de har jurisdiktion i Palestina och inledde i mars 2021 en formell utredning om krigsbrott.

Inställda nationella val i Palestina I januari 2021 utfärdade president Abbas ett presidentdekret om parlamentsval i maj 2021 och presidentval i juli 2021, vilket Hamas ställde sig bakom. Den 29 april sköts båda valen upp på obestämd tid med förklaringen att Israel inte tillät palestinier i östra Jerusalem att rösta. Den första omgången av lokalval genomfördes i december 2021, men endast på Västbanken. Den andra omgången genomförs i mars 2022.

Den nya israeliska regeringen som tillträdde i juni 2021 har inte visat på en förändrad politisk vilja att nå en hållbar lösning, även om ett par högnivåmöten har hållits med företrädare för PA. Expansionen av bosättningar fortsätter och har ökat i takt. OCHA rapporterar att husdemoleringar och konfiskerade byggnader på Västbanken inklusive östra Jerusalem trappades upp under 2021 med det högsta antalet förstörda byggnader och antalet fördrivna palestinier sedan 2016. Det gäller också antalet givarfinansierade strukturer. Det var det dödligaste året sedan 2014, 319 palestinier dödades av israeliska styrkor eller bosättare, och fler än 1000 skadades av skarp ammunition.⁷ Dessutom kunde vi se en eskalering av bosättarvåldet, både antalet attacker och graden av våld som använts⁸. 410 attacker ägde rum under de tio första månaderna av 2021 mot människor och egendom och fem palestinier dödades av bosättare under året.⁹

Ovan förändringar i strategisammanhanget har indirekt bäring på samtliga stödområden och accentuerar strategins betoning av kopplingar mellan humanitärt bistånd, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande.

För att hantera förändringarna i strategisammanhanget agerar generalkonsulatet i Jerusalem (GK) proaktivt tillsammans med andra givare, exempelvis i EU-kretsen, och i samråd med ambassaden i Tel Aviv. Engagemang och insatser bedöms också behövas på huvudstadsnivå, även här företrädesvis samordnat med andra. Givarkretsen har exempelvis lyft Israels ansvar för vaccinering av den palestinska befolkningen, i egenskap av ockupationsmakt.

⁶ Al Haq, [Al-Haq Semi-annual Field Report on Human Rights Violations, 2021](https://alhaq.org/) (alhaq.org), 25 augusti 2021

⁷ Human Rights Watch, Israel and Palestine events in 2021, <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/israel/palestine>

⁸ B'Tselem, [2021 was the deadliest year since 2014, Israel killed 319 Palestinians in oPt 5-year record in house demolitions: 895 Palestinians lost their homes](https://www.btselem.org/) | B'Tselem (btselem.org)

⁹ OCHA oPt, [Data on demolition and displacement in the West Bank](https://ochaopt.org/) | United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - occupied Palestinian territory (ochaopt.org)

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör 17 %	Strategins andel av det totala biståndet utgör 2 %.
Givargemensam samarbetsstrategi finns.	Den nya gemensamma EU-strategin 2021- 2024 är ännu ej godkänd i Bryssel.
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: EU, Tyskland, UK, Frankrike, Japan	Sverige är den sjunde största givaren. Av EU MS är Sverige den tredje största givaren.
EU-delegerat samarbete: N/A	

Under 2021 uppgick Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete till 300 MSEK, det humanitära stödet till 202 MSEK och kärnstödet till UNRWA 400 MSEK. Därutöver bedrev Sverige utvecklingssamarbete om 59,5 MSEK genom strategin för stöd till civila samhället, den regionala MENA-strategin och strategin för stöd till partianknutna organisationer. Sverige har vidare ställt ut två bilaterala garantier om totalt ca 530 MSEK, avsedda att stimulera palestinska banker till ökad långivning till palestinska småföretag.¹⁰ Tack vare den kapitalmobiliserande effekten som garantinstrumentet bidrar till ligger Sveriges bidrag till investeringar på 20 % av Team Europe:s samlade finansiering till Palestina, vilket endast överträffas av EIB på 26%.¹¹

Den totala finansieringen via utvecklingssamarbetet utgjorde under 2020 cirka 13 procent av Palestinas nationella budget. Överlag är trenden att det internationella givarestödet minskar över tid. En EU-gemensam strategi för perioden 2021–2024 har med aktiv svensk medverkan utarbetas under året och beslut väntas fattas i början av 2022.

Givarsamordning äger rum med varierande kvalitet beroende på sektor. Sverige ansvarar för integreringen av miljö och klimat inom EU-strategin och delar även ordförandeskapet i sektorarbetsgruppen för miljö, inom ramen för den av PA och det internationella samfundet etablerade samordningen. Sverige har under 2021 också varit drivande inom givarkretsen vad avser operationaliseringen av nexus. Sverige spelar en viktig roll i utvecklingssamarbetet och inom givargruppen när det gäller att värna om prioriterade kärnfrågor som demo/MR, jämställdhet och miljö- och klimatfrågor, där vi bedömer att Sverige har komparativa fördelar. Samtidigt är det av vikt att driva dessa frågor gemensamt med andra givare.

En "Team Sweden"-ansats¹² görs på en rad områden, till exempel vad gäller arbetet med jämställdhet inklusive genomförandet av FN resolution 1325 om Kvinnor, Fred och Säkerhet samt inom mänskliga rättigheter. Tillsammans med Sida uppdras Folke Bernadotteakademin (FBA) att genomföra strategin och förutsättningarna för samordning med andra svenska myndigheter är goda. När det gäller den svenska resursbasen bedömer Sida att myndighetssamarbete är det mest realistiska tillvägagångssättet att bidra till att bygga bredare och mer självbärande relationer mellan

¹⁰ Det s.k. garanterade beloppet eller "garantitaket" innebär det maximala utlåningsutrymme som bankerna samlat förfogar över och som täcks av villkoren för risktäckning enligt garantiavtalet, beslutsår 2014 respektive 2021

¹¹ EU – Palestine Investment Review från februari 2022: https://eeas.europa.eu/delegations/palestine-occupied-palestinian-territory-west-bank-and-gaza-strip/110970/european-union-palestine-investment-review_en, s 9

¹² Här avses samordning och samverkan mellan svenska myndigheter, ej att förväxla med initiativet "Team Sweden" för att främja svensk export i utlandet.

Sverige och Palestina. Även svenska enskilda organisationer fortsätter att vara viktiga partner för dialog och informationsutbyte, och även som genomförandepartner när så bedöms som relevant.

2.3 Synergier med andra svenska strategier

Den återkommande, utdragna och komplexa karaktären av konflikten och dess humanitära konsekvenser i Palestina understryker vikten av att utveckla långsiktiga insatser som hanterar såväl de humanitära behoven som utmaningar för långsiktig utveckling och fredsbyggande. Att arbeta med förstärkt motståndskraft hos utsatta delar av det palestinska samhället att klara av, anpassa sig och snabbt återhämta sig från effekterna av en kris (p.g.a. våld, konflikt, miljö/klimat eller annan chock) är ett viktigt tillvägagångssätt i strategigenomförandet då det inbegriper kedjan från förebyggande till anpassning till förmåga till utveckling. Motståndskraft/resiliens blir således en ingång i arbetet med att förstärka kopplingar mellan humanitärt bistånd, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande. Sida bedömer detta som särskilt relevant i en kris som är skapad av människor och därmed till viss del förutsägbar, givet brist på politiska lösningar. Genom att inom ramen för utvecklingssamarbetet omhänderta delar av arbetet med den utdragna krisen bedömer Sida att det humanitära stödet kan fokusera på akuta behov medan utvecklingssamarbetet fokuserar på långsiktig motståndskraft och främjandet av fredliga och robusta samhällen. Goda exempel på synergier är stödet till NRC/West Bank Protection Consortium och OCHA. Under 2021 avsatte den humanitära strategin drygt 202 MSEK för Palestina.

Sida ser goda förutsättningar för synergier med *Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2021–2025*. De två strategiernas geografiska överlappning kräver en god samordning mellan Sida i Stockholm och utlandsmyndigheterna i Jerusalem och Amman. Fokus för samordningen bör ligga på regionala insatser med verksamhet i Palestina, t ex via miljö- och fredsinsatsen Ecopeace samt jämställdhetsinsatsen om normförändringar till UN Women. Stödet till Palestina i den regionala strategin uppgick till 6 MSEK.

I strategin uppdras FBA att bidra till mål under stödområde 4 - Inkluderande fred. Genomförande myndigheter har ett ansvar att säkerställa en helhetssyn på det samlade svenska stödet till Palestina. En strukturerad samordning mellan GK, Sida och FBA är nödvändig för ett effektivt strategigenomförande. GK, Sida och FBA har en upprättad mekanism för regelbundna avstämningar rörande strategigenomförandet. Fokus för denna trepartssamordning ligger på informationsdelning och gemensamt lärande för att maximera synergieffekter mellan strategins stödområden. Eventuellt samarbete i operativt genomförande kan övervägas senare om parterna så finner lämpligt. GK, Sida och FBA bör dra lärdom av samarbetsformer från andra strategikontexter.

3. Resultatredovisning

3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Sannolikhet	Utfall mnkr	Antal insatser
Troligt	237,9	9,0
Information Saknas	51,0	5,0
Mycket troligt	83,0	5,0

Strategin har 19 insatser och Sidas bedömning är att en majoritet av insatserna kommer nå sina mål, samtidigt som vi ser att kontexten fortsätter att vara sårbar och att utvecklingen inom alla stödområden står still eller går bakåt.

Portföljens relevans bedöms som stor, områden där svenskt bistånd har ett särskilt mervärde är stödet till MR-organisationer, prioriterade områden som jämställdhet och miljö- och klimat samt utvecklingen av den digitala ekonomin där ca 40 % av stödet kommer från Sverige¹³. Under 2021 har Sida påbörjat en portföljanalys för att identifiera behov av kompletterande insatser och relevanta aktörer. Ett antal beredningar har redan gjorts, och detta arbete kommer fortsätta under 2022.

Stödområde ¹⁴	Utfall mnkr	Antal insatser
PSE2020a - Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet	164,8	14,0
PSE2020b - Miljö och klimat	74,3	7,0
PSE2020c - Inkluderande ekonomisk utveckling	60,8	6,0

Flera insatser avslutades under 2021, däribland stödet till Diakonias program för människor med funktionsnedsättningar och stödet till Kvinna till Kvinnas landprogram i Palestina. Även stödet till UNESCOs kulturarvsprogram tog slut i dess nuvarande form under 2021, vilket samarbetade med fyra lokala kulturarvsorganisationer för att renovera byggnader, skapa arbetstillfällen i marginaliserade områden och öka befolkningens tillgång till samhällstjänster och bidra till motståndskraft. Stödet bidrog till exempel till renoveringen av två palestinska skolor i Gamla stan i Jerusalem och The Old City of Hebron Museum bredvid bosättningar i Tel Rumeida, vilket troligtvis bidragit till att byggnaden inte tagits över av bosättare.

Ett slut på ockupationen är en förutsättning för långsiktig utveckling i Palestina och för att få till stånd en demokratisk, självständig, sammanhängande och livskraftig stat där befolkningens rättigheter respekteras. Därför är portföljen under första stödområdet störst. Sidas bedömning är att samtliga strategimål under respektive stödområde är avhängiga att den palestinska befolkningen ges rätt och tillgång till att påverka förutsättningarna för dess levnadsvillkor. Därför utgör arbetet med förstärkta förutsättningar för ansvarstagande och ansvarsutkrävande motorn i hela strategigenomförandet och integreras tillsammans med motståndskraft under alla stödområden i strategin.

Mål	Utfall mnkr	Antal insatser
5 - Jämställdhet	125,2	7,0
1 - Ingen fattigdom	100,1	5,0
16 - Fredliga och inkluderande samhällen	91,8	6,0
7 - Hållbar energi för alla	83,9	3,0
3 - Hälsa och välbefinnande	70,1	4,0
11 - Hållbara städer och samhällen	66,5	3,0
8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	61,7	4,0
13 - Bekämpa klimatförändringarna	56,5	3,0
6 - Rent vatten och sanitet för alla	56,5	3,0
17 - Genomförande och globalt partnerskap	43,9	2,0
10 - Minskad ojämlikhet	19,7	3,0
4 - God utbildning för alla	17,8	2,0
15 - Ekosystem och ekologisk mångfald	16,5	2,0
9 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	5,4	1,0

¹³ Presentation från EUREP-kontoret i Palestina från november 2020. Andra stora givare är Nederländerna (32 %) och EU (28%).

¹⁴ Det totala antalet aktiva insatser är 19, men några av insatserna är uppdelade under flera stödområden, därav ser antalet insatser ut att vara högre i den här tabellen.

Strategins portfölj är i linje med principen i Agenda 2030 om att ingen ska lämnas utanför och därför ges särskild uppmärksamhet till område C, östra Jerusalem, Hebron och Gaza. Sida bidrar dessutom till Agenda 2030 med specifikt fokus på mål 1 ingen fattigdom, mål 5 jämställdhet, mål 8 anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 13 klimat och mål 16 fredliga och inkluderande samhällen.

Arbetet med att genomgående integrera perspektiven i portföljen fortskrider, där stora framsteg framförallt kan ses under **jämställdhetsperspektivet**, särskilt i arbetet med **jämställdhetsintegreringen** och i den normativa dialogen. Flera partners har t ex genomfört "gender audits" under året, och därefter tagit fram uppföljningsplaner för att ytterligare stärka upp jämställdhetsperspektivet i sina strukturer, ledning och i sitt arbete. Denna jämställdhetsöversyn/gender audits ägs av partners och stärker de långsiktiga effekterna av integreringen. Detta har gjorts av ICHR, där de själva identifierat behovet av kapacitetsstärkande åtgärder runt SEAH och tagit fram en uppföljningsplan. Även MEII, Världsbanken, Mercy Corps och IMS samarbetspartner har gjort gender audit och tagit fram uppföljningsplaner. Världsbanken har t ex stärkt sina resurser och kompetens inom jämställdhet efter genomförd gender audit. Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, ekonomisk egenmakt och ökad jämställdhet är en del av en rad insatser inom portföljen som helhet. Sida säkerställer även att partners gör en jämställdhetsanalys och att insatser följer upp och rapporterar på bland annat ålders- och könsupplad data. Det kommer vara fortsatt prioriterat att integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla insatser.

Fattigdomsperspektivet och rättighetsperspektivet är vägledande för Sidas arbete i Palestina och utformandet av portföljen, och för att identifiera de mest sårbara, utifrån den multidimensionella fattigdomsanalysen och i enlighet med 'leave no one behind'. Under 2021 har vi lagt grunden för framtagandet av en multidimensionell fattigdomsanalys MDPA. Under 2022 kommer arbetet att färdigställas. Rättighetsperspektivets fokus på ansvarsutkrävande genomsyrar hela strategigenomförandet, och framförallt portföljen under stödområde 1, där även internationell humanitär rätt och skydd tas i beaktning. Stödet till We Effect och palestinska miljöorganisationer arbetar t ex på lokal nivå med att bygga kapacitet för ansvarsutkrävande inom miljö och klimat.

Konfliktperspektivet är centralt i Sidas bedömningar, analyser och i dialogen med partner. En konfliktkänslig ansats som inte bidrar till ökade spänningar är centralt. Baserat på kontexten i Palestina, med en ockupation som pågått under 55 år, är det viktigt att även se hur strategigenomförandet kan bidra till ett slut på ockupationen, ökad respekt för mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt och ett demokratiskt och livskraftigt Palestina. Därför behöver Sida beakta möjligheterna för insatser att bidra till fredsfrämjande.

Miljö- och klimatperspektivet har integrerats i den nya garantiinsatsen där det finns ett särskilt fönster för lån till förnybar energi, resurs-/energieffektivitet och renare produktion (RECP) samt ett kapacitetsutvecklingsprogram som främjar utveckling av affärsmodeller inom detta område. Detta bidrar dessutom till att stärka Palestinas oberoende inom energisektorn, som är helt beroende av externa energikällor. I det nyligen avtalade stödet till Alianza por Solidaridad (APS) har miljö- och klimatperspektivet integrerats, till exempel genom att utforska miljövänliga ekonomiska möjligheter för kvinnor samt att samarbeta med EQA, främja synergier i transporter och hantering av medicinskt avfall. Även det fortsatta stödet till International Media Support (IMS) kommer bidra till stärkt mediabevakning och rapportering kopplat till miljöfrågor och klimatförändringar. Sida kommer fortsätta arbeta med att stärka miljö- och klimatintegreringen i portföljens insatser.

Den **normativa dialogen** har under 2021 framförallt fokuserat på jämställdhet i relation till partners och relevanta plattformar, t.ex. inom EUs arbetsgrupper. Detta görs i nära samarbete med den

politiska sektionen på konsulatet och i linje med den feministiska utrikespolitiken. Även anti-korruption och ansvarsutkrävande är centrala och prioriterade frågor för Sidas arbete, även framöver. Under 2021 tog GK fram en initial kommunikationsstrategi för att ytterligare stärka detta arbete. Fragmentiseringen av Palestina och PA:s bristande inflytande och kontroll över stora delar av Palestina, utgör en av utmaningarna att utkräva ansvar. Detta relaterar framförallt till de geografiska områden som är mest utsatta, område C, Hebron, östra Jerusalem och Gaza, och den centrala betydelsen av område C för en framtida hållbar och livskraftig palestinsk stat.

I ljuset av det fortsatt krympande utrymmet för civilsamhällets aktörer och en ökad takt av demoleringar och tvångsförflyttningar, samt fortsatt bosättarexpansion och en eskalering av bosättningsvåldet, är **triple nexus-ansatsen** central för Sidas portfölj för att bidra till stärkt motståndskraft. Utöver en viss integrering av nexus i portföljen, finns explicita nexus-program som det ekumeniska följeslagarprogrammet till Palestina och Israel (EAPPI), Gaza Early Recovery Programme och West Bank Protection Consortium, som fokuserar på att öka utvecklingsprogrammen i område C och östra Jerusalem genom humanitärt skydd, motståndskraft och påverkansarbete.

På grund av det krympande utrymmet, vilket har förvärrats under 2021, ser Sida ett behov av att ytterligare stärka vårt stöd till MR-aktörer. Det inkluderar möjligheten att ge ytterligare stöd till strategiska och utsatta aktörer, samt behovet av att se över hur vi bäst kan stödja dessa aktörer utöver finansieringen, t.ex. genom att ytterligare stärka kopplingen till den politiska dialogen.

3.2 Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

3.2.1. Mål 1.1: Förbättrade förutsättningar för individer och det civila samhället att delta i och påverka politiska processer samt stärkt respekt för de mänskliga rättigheterna

Utvecklingstrend

Utvecklingen bedöms gå bakåt.

Det demokratiska utrymmet för palestinska civilsamhällesorganisationer minskar.¹⁵ Fysiskt våld, arresteringar, förtal och de-legitimering med tillhörande risk för minskat internationellt bistånd, samt en allt restriktivare lagstiftning anges som de främsta orsakerna till det minskade utrymmet.

Den israeliska ockupationen påverkar och inskränker den palestinska befolkningens möjligheter att åtnjuta respekt för de mänskliga rättigheterna, dels direkt, dels genom de begränsningar den innebär för den palestinska myndigheten (PA) att ikläda sig sitt ansvar. Kränkningar begås av Israel som ockupationsmakt men också av PA och de-facto myndigheterna i Gaza genom t ex hot, trakasserier och arresteringar av MR-försvare och journalister.¹⁶ Striderna i Gaza i maj 2021 har direkt drabbat ett stort antal mediastationer och kanaler vilket försvagat deras möjligheter till rapportering och ansvarsutkrävande.¹⁷

¹⁵ Office of the EU Representative and the EU Member States together with Norway and Switzerland, "Joint European Roadmap for Engagement with Civil Society in Palestine", 2019, sid.2.

¹⁶ OHCHR, "Introductory remarks by Michelle Bachelet United Nations High Commissioner for Human Rights", 2020, [muntligt anförande]

¹⁷ International Media Support, "Update to Sida in the wake of the 11 days aggression on the Gaza Strip The immediate impact on IMS partners", 2021, sid. 1-3.

Israels terrorstämpling i oktober 2021 av sex palestinska civilsamhällesorganisationer, varav två med finansiering från Sida, riskerar att få stora konsekvenser för MR-aktörer att verka framöver. Detta innebär att Israel kan beslagta fast egendom och finansiella tillgångar, inklusive givarmedel, samt arrestera och åtala personer som förknippas med organisationen. Än är det för tidigt att säga något om de långsiktiga konsekvenserna av detta beslut.

Relevans

Portföljen bedöms vara relevant.

Portföljen omfattar samarbetspartner som är verksamma inom ett stort spektrum av områden som internationell humanitär rätt, mänskliga rättigheter inklusive kvinnors och barns rättigheter samt oberoende media, mötes- och yttrandefrihet. MR-programmet som initierades 2019 ger kärnstöd till sju palestinska och israeliska MR-organisationer vars verksamhet täcker de mest strategiska – och för strategin relevanta – MR-frågorna. Israels beslut att terrorstämpla ett antal organisationer, däribland två som får stöd under programmet, visar ytterligare på programmets relevans. Programmet har bidragit till dokumentation och rapportering av kränkningar och brott, bedrivit strategiskt kampanj- och påverkansarbete och drivit rättsprocesser på olika nivåer. Till exempel har B'Tselem och Yesh Din gemensamt lyft frågan om bosättningsvåld och B'Tselem har även drivit en kampanj mot militärens policy att öppna eld. Gisha har framgångsrikt drivit rättsfall vilket har möjliggjort för palestinier från Gaza som befunnit sig utomlands att kunna återvända. Yesh Din och Breaking the Silence har under året tagit frågan om militärens praxis att gå in i människors hem till högsta domstolen vilket har lett till en förändring av denna praxis.¹⁸ Under 2021 har flera av dem bidragit till en gemensam inlägga till kommittén för mänskliga rättigheter Israels sjätte periodiska granskning.¹⁹ Palestinas oberoende kommission för mänskliga rättigheter (ICHR) är också en viktig samarbetspart till Sverige sedan 2001.

Stödet till International Media Support (IMS) fortsatte under 2021 som en förlängning på tidigare avtalsperiod samtidigt som ett nytt stöd beretts, med fokus på att stärka kapaciteten hos oberoende media-aktörer och nå ut till de mest marginaliserade grupperna. En planerad utvärdering som skulle genomförts 2021 har skjutits fram till 2022 p.g.a. pandemin.

En beredning gjordes under 2021 för fortsatt stöd till den svenska delen av det Ekumeniska följeslagarprogrammet till Palestina och Israel med en tydlig nexus-ansats. Den fokuserar på ökad respekt för mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt, ansvarsutkrävande och bidrar till preventivt skydd och resiliens för utsatta grupper i områden som Sverige identifierat som särskilt prioriterade, för ökade möjligheter att nå en hållbar och rättvis fred. Under pandemin har de inte kunnat ha preventiv närvaro på plats utan istället fokuserat mer på påverkansarbete. Från och med januari 2022 finns de på plats igen.

I portföljanalysen har glapp identifierats där Sida ser över möjligheten att komplettera portföljen, bland annat med en möjlig insats inom området yttrandefrihet och en insats med fokus på ungas deltagande och representation. Sida ser också över möjligheten att erbjuda strategiskt projektstöd till organisationer som bland annat bevakar expansionen av bosättningar i östra Jerusalem och område C.

¹⁸ Sammanfattande resultatuppdatering av Human Rights Programme Palestine 2018-2023, arkivnummer: UM2018/11134

¹⁹ Al Haq, [joint-submission-to-hrc-on-iccpr-1-1645107641.pdf](https://www.alhaq.org/joint-submission-to-hrc-on-iccpr-1-1645107641.pdf) ([alhaq.org](https://www.alhaq.org))

3.2.2. Mål 1.2: Stärkta, demokratiska, offentliga institutioner, inklusive minskad korruption, samt ökade möjligheter till ansvarsutkrävande

Utvecklingstrend

Utvecklingen bedöms gå bakåt.

Det palestinska parlamentet har inte samlat sedan 2007 och upplöstes 2018 genom beslut i den palestinska konstitutionsdomstolen. I januari 2021 utfärdade president Abbas ett presidentdekret om parlamentsval i maj 2021 och presidentval i juli 2021, vilket Hamas ställde sig bakom. Den 29 april sköts båda valen upp på obestämd tid med förklaringen att Israel inte tillät palestinier i östra Jerusalem att rösta. Det demokratiska underskottet i Palestina är stort och förtroendet är lågt för det palestinska ledarskapet.²⁰ Palestinas tillfälliga konstitution slår fast att rättsväsendet ska vara oberoende och att rättsstatens principer ska utgöra grunden för styret. Maktkoncentrationen till den verkställande makten är dock påtaglig och rättsväsendets oberoende ifrågasätts. Rättsektorreformen inklusive tillämpning och efterlevnad av flera av de internationella MR-konventionerna som Palestina undertecknat går långsamt.

Korruption fortsätter att vara ett problem. Förtroendet för myndigheter och offentliga institutioner är lågt och i januari 2021 avgick ordföranden för den palestinska antikorrupsionsmyndigheten.²¹ I avsaknad av en folkvald lagstiftande församling blir civilsamhället och medias roll som *watchdog* och ansvarsutkrävare extra viktig.

Relevans

Portföljen bedöms som delvis relevant.

Sveriges bidrag till kapacitetsutvecklingen av den palestinska miljömyndigheten (EQA), utvecklingen av rättssektorns institutioner tillsammans med ett antal FN-organ och stödet till Palestinas oberoende kommission för mänskliga rättigheter (ICHR) bidrar tillsammans till strategimålet.

ICHR är en viktig samarbetspart som genom att bevaka och dokumentera övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna både på Västbanken och i Gaza bidrar till att utkräva ansvar av både PA, de-facto myndigheterna i Gaza och Israel. Dess roll som en oberoende institution som har legitimitet inför både civilsamhället och PA:s institutioner är unik och viktig. ICHR emottog 2021 en A-status (högsta status) av GANHRI SCA, organisationen som har ansvaret att bedöma effektiviteten hos MR-kommissioner globalt. Under 2021 har de bland annat fokuserat på polisens förvar för att säkerställa att de följer internationell standard, förbättringar har gjorts vilket visar på vikten av ICHR i detta. De har även tagit emot 75 anmälningar om godtyckliga arresteringar och 72 anmälningar om användandet av tortyr i Gaza.²²

Under 2021 bereddes även en förlängning av stödet till SAWASYA programmet, med fokus på rättssektorn och med UNDP, UN Women och UNICEF som genomförare. Programmet är FN:s primära redskap för att främja rättsstatsprincipen, jämställdhet och mänskliga rättigheter i Palestina. Det har ett särskilt fokus på kvinnors och barns rättigheter och arbetar både med de rättsvärdande institutionerna i Palestina och med civilsamhället, och har i hög grad bidragit till att öka kvinnors

²⁰ International Crisis Group, "Beyond Business as Usual in Israel-Palestine", 2021, sid.36.

²¹ AMAN – Transparency Palestine, "The State of Integrity and Combatting Corruption in Palestine 2020", 2021, sid.4.

²² Human Rights Watch, Israel and Palestine events in 2021, <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/israel/palestine>

tillgång till rättvisa. Under 2021 har de bland annat bidragit till att den första e-tjänsten för automatisering av underhållsbidrag har inrättats. Den digitaliserade överföringen av information från familjedomstolar direkt till banker löser frekventa betalningsförseningar, stärker uppföljningen av tillsynsmyndigheterna och underlättar kvinnors tillgång till underhållsbidrag. Detta arbete är ett resultat av samordning mellan olika parter, däribland shariadomstolen, underhållsfonden, banker och domstolspolisen och tusentals kvinnor har hittills dragit nytta av denna tjänst.

Portföljen anses som delvis relevant då Sida har för avsikt att komplettera portföljen med en eller ett par insatser inom anti-korruption, ansvarsutkrävande och transparens, som kommer beredas under 2022. Dessutom avbröts en pågående beredning av stöd till genomförandet av palestinska val när dessa ställdes in, men beredskap finns för återaktivering om förutsättningarna skulle förändras.

3.2.3. Mål 1.3: Ökad jämställdhet, inklusive bättre tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Utvecklingstrend

Utvecklingen bedöms gå delvis bakåt.

Kvinnors möjlighet att påverka politiska processer är fortfarande begränsad. Palestina anslöt sig till CEDAW 2014 utan reservationer, men konventionen har ännu inte vunnit laga kraft.²³

Palestinska kvinnor utsätts för flera lager av våld och diskriminering, i det offentliga och privata, som härrör från den israeliska militära ockupationen, rådande patriarkala normer och praxis och könsbaserat våld.²⁴ Att kvinnor saknar lika rättigheter tar sig vidare i uttryck i form av få förvärvsarbetande kvinnor, få kvinnor i ledande positioner i politik och näringsliv, samt diskriminerande familje- och straffrättslig lagstiftning.²⁵

Coronapandemin har inneburit att det rapporterade könsrelaterade våldet har ökat i Palestina och är den främsta anledningen till bedömningen av att utvecklingen går bakåt.²⁶ Tillhandahållandet av tjänster för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är försummat och har förvärrats ytterligare pga. undanträngningseffekter inom hälsosystemet under pandemin.²⁷

Relevans

Portföljen bedöms som relevant.

Insatsen Shaml under UN Women har som mål att förebygga och adressera könsbaserat våld och fokuserar på de kvinnor och flickor som är mest marginaliserade och därmed har svårast att få sina

²³https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/PSE/INT_CEDAW_IFN_PSE_31344_E.pdf

²⁴ UNHCHR, "Implementation of Human Rights Council resolutions S-9/1 and S-12/1 - Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights", 2021, sid.2

²⁵ UNDP, UN Women, UNFPA, ESCWA, "Gender Justice & The Law", 2018, sid.9

²⁶ UN Women, UNFPA, "UN Women and UNFPA join forces to combat rising gender-based violence in Palestine", 2021, [pressmeddelande]

²⁷ IPPF, "COVID-19 Impact: What we know so far - Palestine", 2020, [blogg]; Health Cluster oPt, "The impact of COVID-19 on sexual and reproductive, including maternal health in Palestine", 2020, sid.1; PMRS, "Annual Report 2020 (DRAFT)", sid 4, 16, 21f.

rättigheter tillgodosedda och få tillgång till relevant vård och skydd. Syftet är att bidra till att förändra attityder och strukturer för att nå dessa grupper och minska risken att utsättas för könsbaserat våld. Även Sawasya som nämndes under mål 1.2 syftar till förändrade attityder och strukturer med fokus på rättsväsendet.

Avtalet för hälsoprogrammet med Palestinian Medical Relief Society (PMRS) har under året förnyats och avgränsats och tydligt styrts mot SRHR, med syfte att stärka tillgången till SRHR, mental hälsa och psykosocialt stöd, med fokus på kvinnor, ungdomar och marginaliserade grupper i samhället.

Trots pandemins konsekvenser och utmaningar har PMRS fortsatt utveckla kvalitén och öka tillgången till SRHR för kvinnor och ungdomar, bland annat genom att inkludera nya barnmorskor i mobila team. PMRS har också stärkt arbetet mot GBV genom en akut direktlinje för anmälan och rådgivning till drabbade kvinnor²⁸.

En ny insats har avtalats under 2021 med Alianza por la Solidaridad (APS) för att bidra till jämställdhet genom att adressera bakomliggande orsaker till diskriminering och könsbaserat våld. De fokuserar på kvinnor, flickor och unga, och bland dem, de som identifierar sig som HBTQ+ och som lever i fattigdom på Västbanken och i Gaza. Målet är att stärka deras ekonomiska egenmakt, deras tillgång till SRHR, deras rättigheter och inflytande. APS gör detta i samarbete med fyra lokala partners.

GCMHP utbildade 545 (230 män och 315 kvinnor) anställda vid ministerier och anställda inom det civila samhället, främst socialarbetare, i relevanta teman inom mentalhälsa inkl. mänskliga rättigheter och hur arbeta med utsatta barn och ungdomar. GCMHP arbetade också fram en policy för skydd mot sexuell exploatering och övergrepp under 2021²⁹.

Det pågående stödet till Gaza Community Mental Health (GCMHP) tog slut 2021 och en beredning för fortsatt stöd har påbörjats då behoven för dessa insatser fortsätter att vara stor i Gaza.

3.3 Stödområde 2: Miljö och klimat

3.3.1. Mål 2.1: Förbättrade möjligheter till hållbar försörjning och hållbart nyttjande av naturresurser

Utvecklingstrend

Utvecklingen bedöms gå bakåt.

Under de senaste årtiondena har snabb befolkningstillväxt, expansion av israeliska bosättningar, förändringar i markanvändning och ohållbar användning av naturresurser inneburit en hög press på ekosystemet i Palestina.³⁰ Samtidigt saknar Palestina kontroll över merparten av sitt territorium.

Skadorna på den fysiska infrastrukturen efter striderna i Gaza maj 2021 är omfattande. Redan innan den väpnade eskaleringen var vattenresurserna otjänliga för konsumtion på grund av höga salthalter

²⁸ PMRS narrative report 2021.

²⁹ GCMHP narrative report 2021.

³⁰ UN Country Team oPt, "Atlas of Sustainable Development 2020 – State of Palestine", 2020, sid. 71

och föroreningar i grundvattentäkterna. Tillgången till rent vatten och sanitet blir alltmer en humanitär fråga i Gaza, där mer än 95 % av hushållen är beroende av att tankbilar förser dem med dricksvatten.³¹ Dessutom är tillgången på energi i Gaza bristfällig och oförutsägbar. Västbanken har liknande utmaningar som Gaza, även om tillgången på vatten och sanitet är långt mycket bättre. Nödvändig palestinsk infrastruktur etableras i för liten omfattning och allt för långsamt, t.ex., avloppsreningsverk, avfallshantering, vattenverk och förnybar energi.³²

En ökande andel av det hushållsavfall som samlas in deponeras på anpassade sopstationer jämfört med för bara några år sedan, däremot återvinns endast en procent av avfallet.³³ Parallellt finns även en ökad medvetenhet om behovet av att motverka det utbredda problemet med nedskräpning och PA har presenterat en strategi för förbättrad sophantering.

Regionala skillnader bidrar till diverse problem för jordbrukare kopplat till vatten, klimatförändringar, produktivitet, markfrågor och marknadshinder, t.ex. palestinska myndighetens tillgång till olika geografiska områden, vilket påverkar livsmedelstryggheten i Palestina. Förutom de stora skillnaderna mellan Västbanken och Gazaremsan, är de sämsta möjligheterna till hållbar försörjning på Västbanken koncentrerade till beduinsamhällen och andra marginaliserade grupper med högre grad av sårbarhet såsom hushåll ledda av kvinnliga familjeförsörjare, flyktingar och småbönder.³⁴ Dessutom i områden där PA har små möjligheter att tillhandahålla tjänster och uppfylla sin roll som ansvarsbärare pga. ockupationen.

Relevans

Portföljen bedöms vara relevant.

Fokus ligger på att förbättra myndigheternas förmåga att leverera nödvändiga infrastrukturtjänster till befolkningen på ett hållbart sätt. Sverige stödjer vatten och sanitet, avfallshantering, lokal samhällsstyrning och energi genom Världsbankens Partnerskap för Infrastrukturutveckling (PID) som verkar på både Västbanken och i Gaza, dock inte i område C. Stödet till PID-fonden har hittills levererat goda resultat och det svenska påverkansarbetet vad gäller jämställdhet har fått genomslag genom att Världsbanken har resurssatt jämställdhetskompetens inom fonden.

Stödet till palestinska civilsamhällesorganisationer inom miljöområdet³⁵ genomförs av ett konsortium av palestinska miljöorganisationer genom We Effect, som arbetar med lokal hållbar utveckling och vars verksamhet även bidrar till hållbar försörjning framförallt inom jordbruket och ökad livsmedelstrygghet. Detta stärker motståndskraft, ansvarsutkrävande och arbete med hållbar försörjning och natursresursutnyttjande i område C där Världsbanken inte är verksam och där EQA har svårigheter att verka.

Stöd till UNDPs Gaza Early Recovery-program bereddes efter kriget i Gaza i maj med en tydlig nexus-ansats för att vara en brygga mellan kortsiktigt humanitärt stöd och mer långsiktigt utvecklingsstöd, för att erbjuda skydd för familjer vars bostäder förstördes under kriget och att röja undan och forsla bort rasmassor för återanvändning i renoveringen av vägar. Under 2021 har 1500 familjer vars hem

³¹ Economic Monitoring Report to the Ad Hoc Liasison Committee, September 2019. Page 5.

³² European Commission: Giving Gaza Hope: Gaza Central Desalination Plant Providing. Water to 2 Million People. Fact sheet. April 2019. Page 3.

³³ CESVI: Solid Waste Management in the Occupied Palestinian Territory. September 2019. Page 9 and 69.

³⁴ Ibid., sid 3.

³⁵ We Effect, "Environmental and Climate Justice Programme 2020-2023"

förstördes fått hjälp med hyreslättnader och programmet har även arbetat med arbetsskapande åtgärder för de som drabbats värst av striderna.

3.3.2 Mål 2.2: Utvecklad kapacitet hos myndigheter och civila samhället att bidra till förbättrad miljö samt till ökad motståndskraft mot klimatförändringar

Utvecklingstrend

Utvecklingen bedöms inte ha en tydlig riktning.

Framsteg har gjorts genom etableringen av ett nationellt institutionellt ramverk för hantering av miljö- och klimatfrågor under senare år. Sedan 2014 har Palestina anslutit sig till flera internationella åtaganden inom miljö- och klimatområdet, t.ex. Parisavtalet, Konventionen om biologisk mångfald, Montrealprotokollet, Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall, Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar, Rotterdamkonventionen om att begränsa användningen och spridningen av farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel. Palestina har över tid utvecklat ett antal styrdokument för arbetet, dock varierar graden av efterlevnad.

Kapaciteten hos offentliga institutioner är låg och det finns stora restriktioner för PA att verka i område A och i östra Jerusalem, där de inte har någon kontroll. Där finns det därför en tydlig roll för civilsamhället och internationella samfundet att komplettera PA:s arbete, då dessa områden är centrala för en framtida livskraftig palestinsk stat. Civila samhällets organisationer inom miljöområdet är dock få och de flesta är svaga. Det finns heller ingen stark tradition av påverkansarbete från gräsrotsnivå gentemot myndigheter inom miljö- och klimatområdet, och myndigheterna tenderar att se på civilsamhällets organisationer som i första hand genomförare av den nationella planen.

Relevans

Portföljen bedöms som relevant.

Det institutionella stödet till den palestinska miljömyndigheten (EQA)³⁶ bidrar till förstärkt kapacitet vad gäller miljöstyrning, hantering av miljöföroreningar, klimatförändringar och skydd av naturresurser, reglering och lagstiftning inom miljöområdet, samt avser öka allmänhetens medvetenhet vad gäller miljö- och klimatfrågor. Naturvårdsverket bidrar med sitt stöd till EQA:s arbete med miljöfarligt avfall, klimatfrågor och jämställdhet³⁷. Verksamheten stärker Palestinas kapacitet att hantera både sina internationella åtaganden inom miljö- och klimatområdet, samt lokala palestinska prioriteringar inom miljö- och klimatområdet. Stödet till palestinska civilsamhällesorganisationer inom miljöområdet³⁸ kompletterar stödet till EQA då det stärker förutsättningarna för ökat ansvarstagande vilket ökar portföljens relevans för samtliga stödområden.

³⁶ EQA Program Document: Strengthening Palestinian Environmental Action Program. 6 December 2018. Page 19, 60 and 92.

³⁷ "EQA Program Document: Strengthening Palestinian Environmental Action Program", 2018, sid. 79.

³⁸ We Effect Environmental and Climate Justice Programme 2020-2023

Kapacitetsbyggande för ansvarsutkrävande är dessutom en del av civilsamhällesstödet under det här stödområdet.

3.4 Stödområde 3: Inkluderande ekonomisk utveckling

3.4.1. Mål 3.1: Förbättrade förutsättningar för små- och medelstora företag att bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, särskilt för kvinnor och unga

Utvecklingstrend

Den palestinska ekonomin lider av de restriktioner som ockupationen medför, vilket påverkar förutsättningarna för en inkluderande ekonomisk utveckling negativt och försvårar såväl internationell som inhemsk handel. Ekonomin är därför sårbar även om den har börjat återhämta sig på en övergripande nivå efter konsekvenserna av covid-19-pandemin under 2020 och 2021. Under 2021 sågs en uppgång i BNP på 6,7 % jämfört med 2020, men den är fortfarande lägre än 2019³⁹. Ökningen beror främst på lättnader i restriktionerna som infördes i början av pandemin. Samtidigt ser vi att biståndsnivån sjunker, och att de senaste attackerna mot Gaza i maj 2021 påverkat den ekonomiska utveckling negativt.⁴⁰ Israel undanhåller dessutom vissa tullavgifter som de samlar in för PA:s räkning och detta bidrar till att den palestinska myndigheten är på randen av ekonomisk kollaps.⁴¹

Arbetslösheten nådde 27,8 procent under 2021 och nya segment av befolkningen kastades in i fattigdom⁴². Beräkningar indikerar att över en fjärdedel av befolkningen levde under fattigdomsgränsen under 2020⁴³. Den geografiska splittringen av Palestina, ett isolerat östra Jerusalem och med ett Gaza under blockad där arbetslösheten på 51 % är betydligt högre än 17 % på Västbanken innebär stora regionala skillnader och påverkar möjligheterna för en inkluderande ekonomisk utveckling negativt och spär på ekonomisk ojämlikhet. Det råder samtidigt brist på anställda på den lokala palestinska marknaden då många inom tillverknings-, byggnads- och jordbrukssektorn tar jobb inne i Israel och i bosättningarna. Israels beslut att godkänna 500 arbetstillstånd för palestinska IT-specialister, riskerar att bidra till en "braindrain". Behoven för återuppbyggnad av Gaza sedan stridigheterna i maj 2021 bedöms vara 485 MUSD under de kommande åren.⁴⁴

Samtidigt har vissa framsteg skett, där man har enats om gemensam definition av små och medelstora företag (MSME) i linje med internationell standard, vilket öppnar upp för framtagandet av nya policyer och stödinstrument för sektorn. Dessutom har lagstiftningen för företag uppdaterats, genom presidentdekret i oktober 2021⁴⁵, vilket bland annat kan förenkla digital registrering av nya företag. Det är dock för tidigt att se någon effekt av detta.

³⁹ World Bank, "Economic Monitoring Report to the Ad Hoc Liaison Committee", February 2021

⁴⁰ Palestinian Central Bureau of Statistics (PCBS), Press Report on Economic Forecasts for 2022, December 2021.

⁴¹ The Portland Trust, "Palestinian Economic Bulletin – August 2021", 2021, sid. 1

⁴² PCBS and PMA, "The Performance of the Palestinian economy during 2020", 2020, [pressmeddelande]

⁴³ World Bank, "Economic developments in the Palestinian Territories", 2020, sid X

⁴⁴ Världsbanken, FN och EU, pressmeddelande från 6 juli 2021: The Rebuilding of Gaza Amid Dire Conditions: Damage, Losses, and Needs

⁴⁵ The Portland Trust, [bulletin 184 - january - english a4 0.pdf \(portlandtrust.org\)](https://portlandtrust.org/bulletin/184-january-english-a4-0.pdf)

Relevans

Portföljen bedöms som relevant.

Portföljen innehåller för närvarande två program som stärker tillgång till finansiering för MSMF (mikro, små och medelstora företag) och ekosystemet för den digitala ekonomin i Palestina och som väl svarar upp mot strategimålet och behoven för den privata sektorn i Palestina.

Sidas lånegaranti med Middle East Investment Initiative (MEII) har förbättrat små och medelstora företags tillgång till finansiering. Under perioden 2014–2021 har faciliteten garanterat 868 beviljade lån till ett belopp om totalt cirka 58 miljoner USD, vilket bidragit till att företagen lyckats bibehålla och skapa 6900 nya arbetstillfällen.⁴⁶ 43 % var nya låntagare, vilket visar på programmets bidrag till en inkluderande ekonomisk utveckling. I juli 2021 avtalades en ny revolverande garantifacilitet med MEII med ett garantibelopp om 29 miljoner USD som möjliggör en total kumulativ utlåning på cirka 123 miljoner USD. Fokus kommer att vara på MSMF i Gaza, Hebron, område C på Västbanken och östra Jerusalem samt på kvinnoägda företag och företag med fokus på förnybar energi⁴⁷. Parallellt med garantiinsatserna finansierar Sida en insats för rådgivning och utbildning till småföretagare. Fram t.o.m. 2021 har 250 företag fått hjälp att ta fram affärsplaner och närmare 800 redovisningsprogram har installerats. Inom insatsen har en digital plattform tagits fram på arabiska, där företag kan ansöka om finansiering. Portföljen innehåller sedan mitten av 2019 ett fyraårigt stöd till Mercy Corps som syftar till att bygga en internationellt konkurrenskraftig digital ekonomi i Palestina med fokus på att skapa hållbara och innovativa arbetsformer och online-möjligheter för palestinska ungdomar, genom att stödja frilans, outsourcing, entreprenörskap och ”start-ups” (nystartade teknikföretag). Programmet har bidragit till att 7349 personer, varav strax över hälften kvinnor, fått utbildning och deltagit i lokala aktiviteter i Gaza och på Västbanken, inklusive Hebron. Dessa initiativ är dessutom mer relevanta i ljuset av covid-19, då tech-industrin och entreprenörskap inom denna har fått ökad betydelse i takt med att kravet på digitala lösningar ökat. Sektorn har stor potential för tillväxt, tack vare bland annat en välutbildad ung befolkning. En ytterligare positiv effekt av att utbildningar och aktiviteter skett digitalt är att det lett till större möjligheter för fler deltagare och framförallt för fler kvinnor att delta. I en ”mid-term review” som gjordes 2021 framgick det att antalet arbetslösa bland deltagarna sjunkit från 68 % till 16 %.⁴⁸

4. Implikationer

- Det fortsatta genomförandet av strategin kommer i huvudsak följa den inslagna linjen men en förstärkning av stödområde 3 är planerad under 2022 och möjligheterna att ytterligare förstärka stödområde 2 ska ses över, liksom kopplingen mellan dessa två stödområden.

⁴⁶ MEII, ”Technical Assistance and Management of the Guarantee Facility – Final Narrative Report”, 2021, sid. 4 och 14.

⁴⁷ Garantin ska successivt försöka attrahera mer av denna typ av investeringar, med fokus på förnybar energi. I själva villkoren för bankerna gäller att lån under garantin bara får ställas ut till Area A och B om de kan kodas som kvinno drivna/ägda eller inom RECP (Resource Efficient and Cleaner Production).

⁴⁸ Rai Consult: Mid-Term Evaluation of Growing the Palestinian Technology Ecosystem Project

- Sida kommer också se över möjligheten att stärka stödet till MR-organisationer som en respons på det krympande utrymmet för det civila samhället generellt och i synnerhet för MR-organisationer.
- Vidare kommer Sida se över möjligheterna att stödja initiativ vad gäller ungdomars och kvinnors representation och deltagande i det demokratiska samhällsbygget, förstärka och utveckla arbetet med anti-korruption som utvecklingshinder, liksom ha en beredskap att stödja nationella val.
- Se över förutsättningarna för förnyat stöd inom kultursektorn och yttrandefrihet.
- Redan nästa år 2023 kommer en s.k. fördjupad strategirapport som siktar framåt mot en kommande strategi utifrån slutsatser och rekommendationer vad gäller det svenska utvecklingssamarbetet med Palestina. En fördjupad mer framåtblickande strategirapport kommer förberedas på olika sätt under 2022.
- Under 2022 kommer Sida genomföra en portföljanalys och en MDPA för att analysera och identifiera hur vi än mer strategiskt kan genomföra strategin i förhållande till de aktuella utmaningarna i kontexten och utifrån de fattigas perspektiv, t.ex. balansen mellan strategins stödområden och mål men också balansen mellan de specifika geografiska områdena.
- Ambitionen att utveckla arbetet med miljö- och klimatintegrering behöver fortsätta under den kommande perioden.
- Efter öppningarna att återigen besöka Gaza där ett besök redan genomfördes i slutet av 2021 kommer Sida prioritera besök till Gaza.